

1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

UDK 339.564.003.13:658.8

FACTORS OF INFLUENCE ON EFFICIENCY OF EXPORT POTENTIAL OF ENTERPRISE

Cherep A.V., Dr. of economics, Prof., Ganzha I.V., PhD in economics, senior lecture,
Chkan A.S., PhD in economics, docent

*Zaporizhzhya national university
Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovskogo st., 66*

cherep_a_v@mail.ru, ganzha_iren.cool@mail.ru, ann_net21@mail.ru

In the article the definition of "export potential" is researched and the authors offer an interpretation of the above mentioned concept. The concept of «export potential" is explored both at the country's and at a company's level. The productive capacity of the enterprise is defined as a polystructural system that operates within an appropriate environment, which affects it and possesses certain factors of direct and indirect impact. Several factors affecting the efficiency of the enterprise are being coordinated: internal and external factors; factors of external macroenvironment, external microenvironment, and internal environment of the company. Factors of influence on the efficiency of corporate activity and on the export potential are defined, such factors are considered to be systemically important, namely they form a company's export potential and are interdependent; their goal is to ensure the development of foreign economic activity of the enterprise. Factors influencing the development of the company's export potential such as management, information support of foreign economic activity, export production planning, accounting and analysis of export sales, personnel management are scrutinized. It has been defined that factors that influence the formation of export potential directly influence and determine the procedure of the formation of an enterprise's exit strategy on the foreign market and its representation level within the foreign market. The influence of productive capacity on the export potential formation is researched as well and an evaluating technique of the export capacity effectiveness is offered. It's defined that an enterprise's export potential forms part of its production capacity that ensures the production of goods for export and their competitiveness on the foreign market. Methodological evaluation approaches to production and export capacity interaction are described together with their advantages and disadvantages.

Key words: export potential, production capacity, factors, macro, microenvironment, efficiency, effect, monitoring.

Череп А.В., Ганза І.В., Чкан А.С. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА / *Запорізький національний університет, Україна*

У статті проведено дослідження визначення поняття «експортний потенціал» та наведено авторське трактування цього поняття. Досліджено поняття «експортний потенціал» і на рівні країни, і на рівні підприємства. Визначено виробничий потенціал підприємства як поліструктурну систему, що функціонує у відповідному середовищі, яке впливає на нього та має певні фактори прямої та опосередкованої дії. Наведено декілька класифікацій факторів впливу на економічну ефективність підприємства: внутрішні та зовнішні чинники; фактори зовнішнього макросередовища, зовнішнього мікросередовища, внутрішнього середовища підприємства. Визначено фактори впливу на ефективність діяльності підприємства та експортного потенціалу, які є системоутворюючими, тобто вони формують експортний потенціал підприємства, є взаємозалежними та мають за мету – забезпечити розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Здійснено декомпозицію факторів впливу на розвиток експортного потенціалу підприємств, таких як організація управління підприємством, інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, планування експортного виробництва, облік та аналіз експортних поставок, кадровий менеджмент. Визначено, що фактори впливають на формування експортного потенціалу, також опосередковано впливають і визначають процедуру формування стратегії виходу підприємства на зовнішній ринок та рівень репрезентативності підприємства на зовнішньому ринку. Досліджено вплив виробничого потенціалу на формування експортного потенціалу та запропоновано методик оцінки ефективності експортного потенціалу підприємств. Визначено, що експортний потенціал підприємства формує частина виробничого потенціалу, що забезпечує виробництво товарів на експорт та конкурентоспроможність продукції на зовнішньому ринку. Охарактеризовано методичні підходи до оцінки взаємозв'язку виробничого і експортного потенціалу підприємств: зазначено їхні переваги і недоліки.

Ключові слова: експортний потенціал, виробничий потенціал, фактори, макросередовище, мікросередовище, ефективність, розвиток, ефект, моніторинг.

Череп А.В., Ганза И.В., Чкан А.С. ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ / *Запорожский национальный университет, Украина*

В статье проведено исследование определения понятия «экспортный потенциал» и приведена авторская трактовка данного понятия. Исследовано понятие «экспортный потенциал» как на уровне страны, так и на уровне предприятия. Определен производственный потенциал предприятия как полиструктурная система, которая функционирует в соответствующей среде, влияет на него и имеет определенные факторы прямого и опосредованного действия. Приводятся несколько классификаций факторов влияния на экономическую эффективность предприятия: внутренние и внешние факторы; факторы внешней макросреды, внешней микросреды, внутренней среды предприятия. Определены факторы влияния на эффективность деятельности предприятия и экспортного потенциала, которые являются системообразующими, то есть они формируют экспортный потенциал предприятия и являются взаимозависимыми, их цель – обеспечить развитие внешнеэкономической деятельности предприятия. Осуществлена декомпозиция факторов влияния на развитие экспортного потенциала предприятий, таких как организация управления предприятием, информационное обеспечение внешнеэкономической деятельности, планирование экспортного производства, учет и анализ экспортных поставок, кадровый менеджмент. Определено, что факторы влияют на формирование экспортного потенциала, а также опосредовано влияют и определяют процедуру формирования стратегии выхода предприятия на внешний рынок и уровень репрезентативности предприятия на внешнем рынке. Исследовано влияние производственного потенциала на формирование экспортного потенциала и предложена методика оценки эффективности экспортного потенциала предприятий. Определено, что экспортный потенциал предприятия формирует часть производственного потенциала, который обеспечивает производство товаров на экспорт и конкурентоспособность продукции на внешнем рынке. Охарактеризованы методические подходы к оценке взаимосвязи производственного и экспортного потенциала предприятий: отмечены их преимущества и недостатки.

Ключевые слова: экспортный потенциал, производственный потенциал, факторы, макросреда, микросреда, эффективность, развитие, эффект, мониторинг.

STATEMENT OF THE PROBLEM

The status of export potential of the company and its structure are determined by a great variety of interrelated factors that affect the formation of export potential positively or negatively. Companies face the problem of improving the efficiency of foreign economic activity by systematizing and analyzing the factors that affect the efficiency of the company in today's unstable economic development of our state. In this regard, the most appropriate solution in this situation is to monitor the internal and external factors that affect the company and the company's activity and potential.

ANALYSIS OF RECENT RESEARCH AND PUBLICATIONS

The identification of the development problem of the impact factors on the enterprise operation, export and export potential, and the determination of the export potential effectiveness are under great attention of both national and foreign scientists.

The definition of the export potential concept was quite particularly studied by M. A. Dudchenko [1], A. S. Filippenko [1], V. S. Burkin [1], T. V. Skornyakova [2], K. O. Gordeeva [3], T. M. Mel'nik [4]. Among the well-grounded publications of the modern scientists relating to the identification of the factors influencing the enterprise activity are as follows: I. V. Kryvov'yazyuk [5], A. G. Goncharuk [6], P. V. Osipov [7]. These studies comprise a highlighted vision of the assembly groups of impact factors on the enterprise production potential as well as on the economic efficiency of the modern enterprise.

At present there is no unity among the scientists in determining export and production capacity, so A. I. Popov [8], E. O. Kovtun [9] express production capacity through resources costs, while I. V. Kryvov'yazyuk is the follower of the determination by the production output.

The analysis of the existing scientific researches indicates that there are open questions of the theoretical and methodological approaches to the formation of the factors influencing the effectiveness of both export potential and the operation of the modern enterprise as a whole. All above mentioned demonstrates the relevance of the further research of the formation of the impact factor groups.

FORMULATING OF THE ARTICLE PURPOSE

Analysis of the factors that affect the company's activity and formation of an effective export potential.

THE LAYOUT OF THE RESEARCH MATERIAL

Economic literature defines export potential as a part of macro economy. Export potential is the country's ability to produce the required amount of competitive output for the foreign market [10, c. 611; 11, c. 473]. Export potential of an enterprise may be defined as an ability to produce maximum amount of competitive output for the foreign market.

A wide range of Russian authors such as M. A. Dudchenko, A. S. Philipenko, B. S. Burkin define export potential of an enterprise as a dynamic element of its economic capacity, where managerial and technological structures are subordinated to the aims and objectives of the enterprise and depend on the external and internal environment. Such structure ensures a sustainable sales volume with the established level of efficiency in the export markets [1].

Skornaykova T. V. defines export potential as an ability of an economic unit to produce competitive output for the foreign market that can be sold in the market overcoming the existing export barriers. Therefore, export potential can be understood as the importance of finding competitive advantages to increase competitiveness which sets a limit on potential exporters [2].

Gordeeva K. O. describes export potential as an ability to produce maximum amount of competitive output in the domestic market and sell it on the foreign market with definite technical and economic resources [3]. In our opinion the definition that is given above doesn't fully reflect the nature of export potential and of such concepts as "maximum capacity" and "technological basis".

Melnik T. M. observes that export potential of any country consists of export potentials of individual sectors where the industry sector is the major manufacturer of ready made goods. Thus, the export potential of an industry branch includes the export potential of individual enterprises; secondly export potential depends on competitive output that are sold on the foreign market. Accepting the idea of the author, we may agree that the export potential could be defined as an element of the economic capacity where the economic system may be integrated into the international economy [4].

The research has shown that export potential of an enterprise may be defined as an ability of the enterprise to produce competitive output by using manpower, tangible, financial and information assets and etc.

Production capacity may be described as a multi-structural system. The system interacts in the environment with its direct and indirect factors that has a significant impact on the system.

We must underline that these factors influence on the processes that are required for the economy [12].

Such factors are shown in the table 1. It helps us to understand the internal elements of an enterprise, elements of the external micro-environment and factors of the external macro-environment.

Factor analysis is staged into the external macro-environment, external microenvironment and internal environment.

Macro-environment analysis of the factors is divided into groups: economic, political, judicial, ecological, theoretical, demographical and socio-cultural. The significance of the groups depends on the field of activity, sector focus, import/export transactions, foreign affairs between the parties in relative business sector, resources [5].

Table 1 – Factors that influence the production potential of a company [5]

External		Internal
Macro-environment	Micro-environment	
- political; - economic; - judicial; - demographical.	- competitors; - sectors; - demand; - suppliers.	- obsolescence and wearing out of real estate of an enterprise; - personnel qualification; - working hours and vacations; - occupations.

Goncharuk A. G. gives the similar classification. He compares the different factors that influence on an enterprise's economic efficiency and underlines internal and external factors. Internal factors have an impact on the managerial and organizational structure of an enterprise and related to technical, managerial and personnel peculiarities (table 2).

Table 2 – Factors that influence the economic efficiency of an enterprise [6]

Internal	External
- structure, technical level and wearing out of capital assets; - structure, level of training, motivation and personnel qualification; - the quality of management and organization of internal services; - payments, monetary and social incentives for personnel.	- sociopolitical factors; - monetary factors; - economic and demand associated factors; - state regulation; - scientific and technical factors; - environmental factors; - psychological factors; - other external factors.

According to Goncharuk A. G., internal factors are:

- structure, technical level and wearing out of capital assets;
- structure, level of training, motivation and personnel qualification;
- quality of management and organization of internal services;
- payments, monetary and social incentives of personnel.

External factors are:

- social and political factors (political stability, crisis, level of social inequality, military conflicts, integration, separatism);
- monetary factors (interest rates, dynamics of exchange rates, stability and crisis on the stock market);
- economic factors (medical, material and technical, manpower resources, prices, competitive level on the market);
- state regulation (taxes, tariff, quota, price corridor, licenses, restrictions, non-tariff barrier);
- scientific and technical factors (level of technical development, acquisition availability or innovation development opportunity);
- environmental factors (mineral resources, climate, natural disasters);
- psychological factors (economic values and standard of behavior, traditions, customs, mentality, religion);
- other external factors (global factors on the foreign market, economic legislation, synergy and others) [6].

Osipov P. V. also classifies factors into two groups: the first one is external factors that reflect the general Ukrainian economic development and do not depend on a business entity. The influence of this group of factors reflects on material, facilities, utilities prices, transportation price, water price and other tangible services, rent interest, amortization, allocation of provident insurance and other mandatory payments. The second one is – internal factors related to the activity results of a business entity. This factor include: revenue volume, wage system, the level of utilization efficiency and reiteration of production elements [7].

The most significant influence on export potential has:

- organizational structure of an enterprise;
- information support of foreign economic activities;
- export manufacture planning;
- record and analysis of export;
- human resources management.

Factors that listed above are the backbone of the system and interdependent. Therefore they form an enterprise's export potential and united to ensure foreign economic activities development.

By decomposing factors we can understand the essence of influence of each factor on an enterprise export potential. Factors can be split down into: organizational structure of an enterprise, information support of foreign economic activities, export manufacture planning, record and analysis of export, Human resources management

Total management system facilitates the development of export potential through:

- reform of ownership relations;
- implementation of new internal management methods;
- improvement of marketing researching methods;
- updating of the foreign economic activities managerial structure.

As a result the influence on export potential formation has an indirect influence on the foreign market entry strategy and the enterprise goodwill.

In order to understand the influence of production capabilities on export potential, production capabilities should be described as maximum production volume that is provided by using all available resources on certain conditions.

Such resources can be used only partly, however production capacity provides its maximum usage, as a result potential production volume is defined. Thus, giving the definition of the export potential, production capacity must be defined as the maximum possible production volume, a set of available resources. To define export potential it is necessary to know the amount of the output that can be produced by available production facilities.

Having other resources at an enterprise's disposal and other conditions are also very important, but the production volume depends on the production facilities.

So, the export potential of the enterprise is a part of the production capacity that provides output production for the export (export potential of the enterprise) and competitive output for the worldwide market.

Settling upon the estimation method, the elements of the export potential must be taken into account. Thus, production capacity and output competitiveness is shown below in the formula offered by Popova O. I. [8]

$$ExpP = Pc * Kc * Kd * Ks$$

where Pc – Production capacity;

Kc – output competitive ratio;

Kd – demand ratio;

Ks – supply ratio.

Some authors describe production capacity as a resources cost where in order to define export potential, it's necessary to know the maximum production volume. Among such science's are O. I. Popova [8], E. O. Kovtun [9], I. V. Krivov'yazuk [5], N. M. Kuprina [12] describe export potential as the production volume. They believed described the advantages of such approach in 70's years.

SUMMARY

In the article the main factors which have a great impact on the effectiveness of a company's activity were theoretically explored. This allows to define the main factors of macro and micro environment of export potential and company's activity as well. The research explains the export potential as the capability of a company to produce competitive output using such resources as materials, finance, labor and information. Therefore, export potential is a part of production capacity that provides the production of competitive output for the foreign market and the enterprise competitiveness in the modern economy. Such correlation between export potential and production capacity has the influence on each other, where the main goal is to provide efficient activity of the companies.

LITERATURE

1. Дудченко М. А. Диверсифікація експортного потенціалу України / М. А. Дудченко // Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть : [навч. посіб. для студ. вузів / Філіпенко А. С. та ін.]. — К. : Либідь, 2002. — С. 143—157.
2. Скорнякова Т. В. Експортний потенціал обробної промисловості України: управління процесом формування : монографія / Т. В. Скорнякова. — К. : Наук. світ, 2006. — 384 с.
3. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку : монографія : у 2 т. / [Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М., Антонюк Л. Л. та ін. ; за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручника]. — К. : КНЕУ, 2006. — 275 с.
4. Мельник Т. М. Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз [Електронний ресурс] / Т. М. Мельник. Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Mep/2009_8_9/.../10_Melnuk1.pdf.
5. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика : навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. — К. : ЦУЛ, 2013. — 456 с.
6. Гончарук А. Г. Формування механізму управління ефективністю підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / А. Г. Гончарук. — Одеса : ОНЕУ, 2010. — 37 с.
7. Осипов П. В. Інтегральний виробничий потенціал харчової промисловості : навч. посіб. / П. В. Осипов. — Одеса : Автограф, 2004. — 171 с.
8. Попов І. О. Підвищення ефективності формування і вирокистання експортного потенціалу підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка підприємств і організація виробництва» / І. О. Попов ; Кримський держ. аграр. ун-т. — Сімферополь : ТНАУ, 1998. — 20 с.
9. Ковтун Е. О. Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Е. О. Ковтун, В. М. Швець. — Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67915.doc.htm.
10. Новый экономический и юридический словарь / [под ред. Н. А. Азрилияна]. — М. : Институт новой экономики, 2003. — 1088 с.
11. Кураков Л. П. Толковый словарь экономических и юридических терминов / Л. П. Кураков, В. Л. Кураков. — М. : Изд-во Моск. психол.-соц. ин-та ; ВУЗ и школа, 2002. — 748 с.
12. Економічний аналіз (практикум) : навч. посіб. / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н. М. Купріна, І. Є. Подгорна. — Львів : Магнолія 2006, 2010. — 320 с.

REFERENCES

1. Dudchenko, M.A., Filipenko, A.S., Burkin, V.S. and Gal'chinskiy, A.S. (2002), "Diversification of export potential of Ukraine", *Ukrayina i svitove gospodarstvo: vzaemodiya na mezhs tisyacholit* [Ukraine and world economy: co-operation is on verge of millenniums, tutorial], Libid, Kiev, Ukraine, pp. 143-157.
2. Skornyakova, T.V. (2006), *Eksportniy potentsial obrobnoyi promislovosti Ukrayini: upravlinnya protsesom formuvannya* [The export potential of the manufacturing industry Ukraine: process management formation], monograph, Nauk. Svit, Kiev, Ukraine.
3. Luk'yanenko, D.G., Poruchnik, A.M. and Antonyuk, L.L. et al (2006), *Upravlinnja mizhnarodnoju konkurentospromozhnistju v umovah globalizacii ekonomichnogo rozvitku* [A management an international competitiveness is in the conditions of globalization of economic development], monograph, 2 parts, KNEU, Kiev, Ukraine.

4. Mel'nik, T.M. (2009), "Export potential of Ukraine: methodology of estimation and analysis", available at: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_Gum/mep/2009_8_9/.../10_Melnuk1.pdf7 (access March 15, 2014).
5. Krivov'yazyuk, I.V. (2013), *Ekonomichna diagnostika* [Economic diagnostics], tutorial, TsUL, Kiev, Ukraine.
6. Goncharuk, A.G. (2010), "Forming of mechanism of management of enterprise efficiency", Thesis abstract for Cand. Sc. (economy) 08.00.04, ONEU, Odesa, Ukraine.
7. Osipov, P.V. (2004), *Integral'nij virobnichij potencial harchovoї promislovosti* [Integral production potential of food industry], Autograph, Odesa, Ukraine.
8. Popov, I.O. (1998), "Increase of forming efficiency and virokistannya of export potential of enterprises Thesis abstract for Cand. Sc. 08.06.01, Crimean derzh. agrarian un-t, TNAU, Simferopol, Ukraine.
9. Kovtun, E.O. and Shvec', V.M. (2010), "Planning of foreign economic activity of enterprise", available at: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67915.doc.htm. (access March 15, 2014).
10. Azriliyana, N.A. (2003), *Novyj ekonomicheskij i juridicheskij slovar'* [New economic and legal dictionary], Institut novoy ekonomiki, Moscow, Russia.
11. Kurakov, L.P. and Kurakov, V.L. (2002), *Tolkovyj slovar' jekonomicheskikh i juridicheskikh terminov* [Explanatory dictionary of economic and legal terms] Izd-vo Mosk. psikhol-soc. in-ta; VUZ i shkola, Moscow, Russia.
12. Antonyuk, O.P., Stupnicka, T.M., Kuprina, N.M. and Pidgorna, I.E. (2010), *Ekonomichnij analiz (praktikum)*, [Economic analysis (practical work)], Magnolia 2006, Lviv, Ukraine.

УДК 658.153.001.8

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ НОРМАТИВНОГО РІВНЯ ФІНАНСОВИХ ІНДИКАТОРІВ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Бугай В.З., к.е.н., доцент

Запорізький національний університет

Україна, 69000 м. Запоріжжя, МСП-41, вул. Жуковського, 66

baw-27@rambler.ru

Аналіз чинної правової бази стосовно фінансово-економічної діагностики діяльності підприємств, зокрема, їх ліквідності, свідчить, що існує низький рівень узгодження між розробниками нормативно-правових документів методик, критеріїв діагностики та найменувань ідентичних за змістом показників, котрі відображаються в нормативній документації. Усе це зумовлює виникнення подвійних стандартів ефективності, розбіжностей у трактуванні й нормативних значеннях критеріїв фінансових показників, декларування економічно беззмістовних методик обрахунку певних індикаторів. Для підвищення ефективності управління фінансовим станом підприємства на основі використання коефіцієнтів ліквідності прийнятне значення показника поточної ліквідності доцільно розраховувати, застосовуючи такий методичний підхід, який базується на правилі менеджменту, відповідно до якого за рахунок власного капіталу повинні бути профінансовані найменш ліквідні поточні активи. Одноразово розрахований рівень коефіцієнта поточної ліквідності не є раз і назавжди закріпленим орієнтиром для підприємства. Значення названого вище коефіцієнта є правомірним у конкретному періоді, що характеризується певними умовами роботи. За зміни параметрів діяльності підприємства (величини оборотних активів, їх структури, прибутковості діяльності та ін.) буде змінюватися і достатній рівень коефіцієнтів ліквідності. У зв'язку з цим розрахунок показника поточної ліквідності, прийнятого для даного підприємства, доцільно виконувати для кожного інтервалу аналізу. Для зростання коефіцієнта поточної ліквідності і забезпечення прийнятого рівня платоспроможності необхідно забезпечити прибутковість діяльності підприємства, дотримуватися правил фінансування, оптимізувати кількість виробничих запасів і незавершеного виробництва, тобто найменш ліквідних оборотних активів.

Ключові слова: оборотні активи, поточна ліквідність, поточні зобов'язання, фінансові індикатори, чистий оборотний капітал.